

Asia: VN/20427/2024

## **Lausuntopyyntö luonnoksesta kansalliseksi toimintasuunnitelmaksi helteen terveyshaittojen ehkäisemiseksi**

### Lausunnonantajan lausunto

#### **1 Tausta**

-

#### **2 Toimintasuunnitelman tavoitteet**

-

#### **3 Riskiryhmät ja haavoittuvuutta lisäävät tekijät**

-

#### **4 Riskienhallinta sekä varautumisen ja sopeutumisen koordinointi**

Toimintasuunnitelmaluonnoksessa tuodaan esiin, että monet suositellut toimenpiteet edellyttävät kertaluontoista ja/tai pysyvää erillisrahoitusta. Luonnoksessa mainitaan, että pysyväisluontoista rahoitusta vaativat toimet edellyttävät lisärahoitusta mm. hyvinvointialueiden tai kuntien budjeteista. KT pitää tärkeänä, että toimenpiteistä kunnille ja hyvinvointialueille aiheutuvat kustannukset kompensoidaan täysimääräisesti.

#### **5 Hellevaroitustjärjestelmä**

-

#### **6 Viestintä**

Toimintasuunnitelmassa ei ole sidosryhminä mainittu työmarkkinajärjestöjä. Työmarkkinajärjestöjen rooli esimerkiksi työsuojelu- ja työterveysasioiden viestinnässä on keskeinen. Työmarkkinajärjestöt ovat myös edustettuina toimintasuunnitelmaluonnoksen s. 68 mainituissa työsuojeluneuvottelukunnassa ja työterveyshuollon neuvottelukunnassa.

KT välittää aktiivisesti ajankohtaista tietoa jäsenorganisaatioilleen. KT:lla on myös työsuojelupäälliköistä koostuva verkosto, jolle KT tiedottaa ajankohtaisista työsuojeluun ja

työturvallisuuteen liittyvistä asioista. Verkostolle on tiedotettu esimerkiksi työsuojeluviranomaisen ja Työterveyslaitoksen ohjeita koskien hellettä ja sen vaikutuksia työntekoon.

## 7 Helleaaltoihin liittyvä valmius ja varautuminen

-

## 8 Pidemmän aikavälin toimenpiteet

-

## 9 Työterveys ja työsuojelu

Kuumatyön kriteerit, säädökset ja ohjeistukset

Yleisesti KT pitää hyvänä, että luonnoksessa on tuotu esiin työturvallisuuslain vaarojen selvittämisen ja arvioinnin peruseriaatteet. Kuten luonnoksestakin ilmenee, kuumatyötä tehdään erityisesti tietyillä toimialoilla. Varsinaisesti helteen terveysvaikutukset vaihtelevat erittäin paljon toimialoittain ja työpaikoittain.

Kappaleessa 3 viitataan työsuojeluviranomaisen ohjeistukseen työntekijöiden kuumalle altistumisen rajoittamisesta. Työsuojeluviranomainen on ohjeistuksessaan jakanut työn kevyisiin/keskiraskaisiin ja raskaisiin/erittäin korkeissa lämpötiloissa tehtäviin töihin. Näiden töiden osalta työsuojeluviranomainen ohjeistaa hieman eri tavoin. Tämä olisi hyvä tarkentaa luonnokseen.

Kehittämistarpeet

Toimintasuunnitelmaluonnoksessa ei ole keskeisinä toimijoina varautumisen edistämisessä huomioitu työmarkkinajärjestöjä. On hyvä, että esimerkiksi Työturvallisuuskeskus on mainittu erikseen, mutta on huomattava, että Työturvallisuuskeskus on työmarkkinajärjestöjen hallinnoima asiantuntijaorganisaatio. Tämän vuoksi työmarkkinajärjestöt olisi syytä mainita myös erikseen keskeisinä toimijoina varautumisen edistämisessä.

KT ehdottaa, että luonnoksen kolmas kappale sijoitetaan ennen toista kappaletta. On tärkeää, että työpaikalla on tehty työturvallisuuslain mukainen vaarojen selvittäminen ja arviointi (riskinarviointi), jonka pohjalta työterveyshuolto tekee työpaikkaselvityksen. Kappalesiirrolla tämä logiikka tulisi paremmin esiin.

KT pitää tärkeänä luonnoksen esitystä siitä, että ajantasaista ohjeistusta ja tietoa tulisi olla kattavasti saatavilla. Tiedon sijainnin osalta mainitaan Työterveyslaitos ja/tai Työ-turvallisuuskeskus. KT nostaisi tärkeäksi sijainniksi myös työsuojeluviranomaisen verkkosivut. Työsuojeluviranomaisen sivuilla on jo tällä hetkellä tietoa lämpötyöskentelyyn liittyen.

Neljännessä kappaleessa tuodaan ensimmäisessä virkkeessä esiin, että ”kaikilla työ-paikoilla tulee tehdä varautumistoimia työntekijöiden suojaamiseksi kuumuuden haitoilta.” KT korostaa, että toimialat ja työpaikat ovat erilaisia. Lähtökohtana on oltava työ-turvallisuuslain 10 § sääntely, jonka mukaan työn ja toiminnan luonne huomioon ottaen riittävän järjestelmällisesti selvitetään ja tunnistetaan mm. työstä, työtilasta, muusta työympäristöstä ja työolosuhteista aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät. Edelleen, mikäli näitä ei voida poistaa, arvioidaan niiden merkitys työntekijöiden

turvallisuudelle ja terveydelle. KT:n näkemyksen mukaan ei voitaisi kategorisesti todeta, että kaikilla työpaikoilla tulee tehdä varautumistoimia, jos olosuhteet tältä osin ovat kunnossa. Ehdo-tammekin virkkeen muuttamista esimerkiksi seuraavasti:

- ”Työpaikan riskinarvioinnin perusteella tehdään varautumistoimia työntekijöiden suojaamiseksi kuumuuden haitoilta.”

Viidennessä kappaleessa tuodaan ensimmäisessä virkkeessä esiin, että ”varautumistoimista tulee laatia työntekijöille kirjalliset, helposti saavutettavissa olevat ohjeistukset, sekä muistuttaa henkilöstöä ohjeistuksista sekä ennakoiden että helteen uhatessa.” KT pitää erittäin tärkeänä sitä, että henkilöstöllä on pääsy tietoon/ohjeistukseen - oli se sitten erillinen kirjallinen ohjeistus tai sähköisessä muodossa olevaa tietoa. Olennaista on myös, että henkilöstö on tietoinen ohjeista sekä varautumisesta helteen mahdollisiin vaikutuksiin. Luonnoksesta tulee mielikuva, että asiasta täytyisi laatia erilliset kirjalliset ohjeet, mikä ei ole kaikissa tilanteissa tarkoituksenmukaista. KT ehdottaakin tämän virkkeen uudelleenmuotoilua siten, että työpaikka päättää, mikä muoto ja tapa on paras henkilöstölle viestimisessä.

KT pitää hyvänä, että suunnitelmaluonnoksen kuudennessa kappaleessa tuodaan esiin, miten työntekijä itse voi parantaa valmiuksiaan kuumassa työskentelyyn, myös työajan ulkopuolella. KT pitää edelleen erittäin tärkeänä ja kannatettavana seitsemännessä kappaleessa mainittua seikkaa siitä, että työpaikoille tulisi jatkossa mahdollisuuksien mukaan tarjota erilaisia käytännön työkaluja, jotka auttavat heitä arvioimaan ja vähentämään helleaaltojen ja lämpökuormituksen riskiä työntekijöille.

## 10 Seuranta ja arviointi

-

## 11 Toimenpiteet

KT pitää toimenpidesuosituksia ja niiden kiireellisyyden priorisointia kattavina ja perusteltuina. On tärkeää priorisoida lyhyen aikavälin toimet, joilla parannetaan kansallisten, alueellisten ja paikallisten viranomaisten valmiutta suojella haavoittuvia väestöryhmiä ja varmistetaan erityisesti sote-palveluiden turvallisuus ja jatkuvuus voimakkaiden hellejaksojen aikana. Myös kansalliset toimet hyvinvointialueiden ja kuntien hellevarautumisen kehittämisen tueksi on tärkeää.

Luonnoksen s. 81 käsitellään työterveyden ja työsuojelun toimenpidesuosituksia. Ensimmäisenä toimenpidesuosituksena on kansallisen ohjeistuksen laatiminen ja vastuutahoina mainitaan TTL ja Työturvallisuuskeskus. KT näkee tärkeänä vastuutahona myös Lupa- ja valvontaviraston työsuojelun vastuualueen.

## Liite Toimijoiden ja sidosryhmien roolit ja vastuut hellevarautumisessa

KT näkee aiempien kommenttiansa mukaisesti työmarkkinajärjestöt tärkeänä sidosryhmänä, jotka tulisi lisätä muihin toimijoihin.

## **Yleisiä huomioita**

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. KT pitää toimintasuunnitelmaluonnoksen tavoitteita tärkeinä. Toimintasuunnitelmaluonnoksessa on monipuolisesti tarkasteltu erilaisista näkökulmista helteen vaikutuksia ja niiden ennaltaehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi esitetty toimenpide-ehdotuksia.

Salli Minna  
Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT